

GLOSA

Vztah předsedy soudu a soudce z hlediska evidence pracovní doby, kontroly docházky a poskytování pracovních benefitů soudcům a faktické rozdíly v postavení soudců v rámci soudní soustavy

Štěpán Klapka*

Abstrakt: Téma příspěvku souvisí s případem projednávaným u Okresního soudu v Lounech, v jehož rámci se soudci Okresního soudu v Děčíně domáhají žalobou doplacení stravenkového benefitu („stravenky“). V rámci řízení byly postupem podle zákona o svobodném přístupu k informacím adresovaným všem soudům v České republice zjištěny skutečnosti svědčící o odlišném faktickém postavení jednotlivých soudců. Předmětem zájmu článku je otázka rozvržení pracovní doby soudců a její evidence a možného nastavení podmínek poskytování pracovních benefitů. Na pohled dílčí a úzká otázka se týká podstaty vztahu soudce a funkcionáře soudu, respektive otázky, kam až může předseda soudu zajít, pokud jde o vymezení pracovních podmínek soudců. Tematika na první pohled velmi úzce zaměřená vyvolala určitý mediální zájem, primárně však vzbudila diskuzi uvnitř justice. Z úzkého pohledu se totiž zmíněné soudní řízení zabývá posouzením předpokladů vzniku nároku na „stravenku,“ z obecného pohledu jde však o zodpovězení otázky, do jaké míry se pozice soudce blíží zaměstnanci v pracovním poměru. Na základě provedeného šetření se ukazuje, že faktické rozdíly mezi soudy jsou významné, primárně se liší pozice soudců okresních soudů a soudců vyšších stupňů. Účelem článku je primárně informovat o odlišnostech, poukázat na neudržitelnost vrchnostenského pojetí vztahu funkcionářů soudů a soudců a rovněž dát soudcům možnost nahlédnout vlastní situaci a poskytnout jim argumentační podporu k narovnání pracovních podmínek. Obecným cílem je posílit prvky justice akcentující samostatnost, dospělost a sebevědomí jejich aktérů.

Klíčová slova: soudní moc, postavení soudců, nezávislost soudnictví, vztah soudců a soudních funkcionářů, evidence pracovní doby, rozvržení pracovní doby

Úvod

Vztah moci soudní a výkonné, obsah funkce soudce, vymezení garancí soudcovské nezávislosti i jednotlivé otázky týkající se kárné odpovědnosti soudců našly opakovaně odraz v odborné literatuře¹ i v judikatuře vrcholných soudů. Přesto se v souvislosti s dílčím sporem vedeným mezi soudci Okresního soudu v Děčíně a předsedou soudu projednávaným u Okresního soudu v Lounech ukazuje, že promítnutí obecně vymezených pravidel

* JUDr. Štěpán Klapka, soudce, Okresní soud v Děčíně, člen výboru Spolku řadových soudců. E-mail: sklapka@osoud.dec.justice.cz.

¹ Např. obecně MACKOVÁ, A. *Nezávislost soudců*. Praha, 1998. WAGNEROVÁ, E. Postavení soudců v České republice. *Soudce*. 2002, roč. 4, č. 3. Z hlediska dílčích otázek KLAPKA, Š. Je snížení platové základny soudců účinné od 1. 1. 2024 zásahem do nezávislosti soudnictví? *Právní rozhledy*. 2024, č. 10. Vynikající rozbor vztahu postavení soudce a soudcovského uvažování KÜHN, Z. *Aplikace práva soudcem v éře střeoevropského komunismu a transformace. Analýza příčin postkomunistické právní krize*. Praha: C. H. Beck, 2005.

do reálného fungování pracovních podmínek soudců u konkrétních soudů vykazuje v rámci soudní soustavy značné odlišnosti a v některých případech významná odchylení od zákonných pravidel. Účelem této úvahy je poukázat na odlišnosti v reálném postavení soudců u různých soudů, pokud jde o odlišné přístupy státní správy soudů při vymezení pracovní doby soudců, určení místa výkonu práce, evidence pracovní doby a podmínek vzniku nároku na pracovní benefity.

Vzhledem k tomu, že diskutované otázky přesahují rámec dílčího sporu a dotýkají se podstaty a smyslu funkce soudce, vztahu moci soudní a výkonné a vzájemného vztahu soudních funkcionářů a soudců, považuji za důležité poukázat na problémy mající obecný význam ať již z pohledu soudců, či z pohledu vně soudcovského stavu na justici samotnou a popsat platné normativní vymezení a aktuální judikaturu vztahující se k uvedeným otázkám.

1. Docházka soudců a způsoby její evidence v rámci soudní soustavy

Podstatou zmíněného soudního řízení vedeného u Okresního soudu v Lounech je uplatnění nároku žalobců o doplacení stravenkového benefitu² poskytovaného u okresního soudu zaměstnancům a soudcům. Opatřením předsedy soudu bylo právo na stravenku podmíněno přítomností soudce v budově soudu v pracovní době po dobu alespoň tří hodin a zaevidováním přítomnosti stanoveným způsobem, kterým je výlučně elektronická evidence pracovní doby v docházkovém systému soudu. Nárok na stravenku je tedy vázán na kumulativní splnění dvou podmínek, „*odpracování tří hodin v budově soudu*“ a „*zaevidování přítomnosti v budově soudu prostřednictvím elektronického evidenčního systému*.“ Ze způsobu nastavení těchto podmínek vyplývá specifický způsob náhledu předsedy soudu na smysl funkce soudce, na chápání vztahu předsedy soudu a soudců, na možnosti dohledu nad soudci a rozvržení pracovní doby soudců.

V souvislosti s podanou žalobou se žalobci postupem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, obrátili na všechny soudy České republiky (včetně soudu Nejvyššího, Nejvyššího správního a Ústavního) s žádostí o informaci, zda je na konkrétním soudu evidována docházka soudců a jakým způsobem, zda soudci mají možnost práce z domova a zda jsou soudcům poskytovány stravenky a za jakých podmínek. Ziskaná zjištění představují pozoruhodnou sondu do reálného postavení jednotlivých soudců na soudech různých stupňů a do určité míry umožňují nahlédnout, jakým způsobem je postavení soudce vnímáno ze strany moci výkonné představované soudními funkcionáři napříč soudní soustavou. Ačkoli se postavení soudců v uvedeném smyslu u různých soudů liší, *cum grano salis* lze zobecnit, že ve vztahu k soudcům okresních soudů existují pravidla odlišná od vyšších stupňů soudní soustavy.

U okresních soudů je pravidlem, že docházka soudců je evidována v rámci stanovené pracovní doby, a to nejčastěji prostřednictvím elektronického docházkového systému („čipování“). Práce z domova je zpravidla poskytována v rozsahu jednoho dne v týdnu, a to vždy pro určité období (např. jednoho týdne) na základě žádosti soudce a následného

² DIMUN, P. Děčínští soudci žalují svého předsedu: Chce nás vést jako pionýrský tábor, zaznělo. In: *Česká justice* [online]. [cit 2024-09-11]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/11/decinsti-soudci-zaluji-sveho-predsedu-chce-nas-vest-jako-pionyrsky-tabor-zaznelo/>; BALVÍN, J. Šéf sebral stravenky soudcům, kteří se šprajcli s čipováním. Žalovali ho. In: *Děčínský deník* [online]. [cit 2024-09-11]. Dostupné z: <https://decinsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/sef-sebral-stravenky-soudcum-keri-se-sprajcli-s-cipovanim-decin-louny-tichy.html>.

povolení předsedou či místopředsedou soudu. Podmínky pro povolení práce z domova se různí, zpravidla je však vyžadováno buď předchozí, anebo následné uvedení spisových značek věcí, jimž se soudce v průběhu práce z domova věnoval, soudce se přitom musí zdržovat na konkrétním určeném místě. Poskytování stravenkového benefitu je pak zpravidla vázáno na zaevidovanou přítomnost soudce v budově soudu, respektive schválenou možností práce z domova.

Zcela odlišným způsobem je uvedená problematika řešena u krajských a vrchních soudů, u Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Až na výjimky uvedené instituce nahlíží na soudce tak, jak to v odpovědi žalobcům shrnul Nejvyšší správní soud (obdobně např. i Městský soud v Praze):

„Docházka pro účely vykazování pracovní doby u soudců evidována není. Soudci nejsou zaměstnanci, pravidla plynoucí ze zákoníku práce se na ně používají jen přiměřeně. Soudce vykonává ústavní funkci. Nemá pracovní dobu v běžném slova smyslu. K tomu viz judikatura kárných senátů NSS, zejm. rozhodnutí č. j. 16 Kss 10/2013–84, 13 Kss 6/2014–138, 16 Kss 3/2019–168.

Práci z domova mohou soudci vykonávat dle svého uvážení, pokud není jejich přítomnost na soudě nebo na jiném místě vyžadována z důvodů plynoucích z povahy výkonu funkce (jednání soudu, jednání pléna, porady senátů, porady soudců, spolupráce s asistenty či kanceláři, zasedání různých grémíí, např. redakční rady Sbírkou rozhodnutí NSS aj.). Kontrola toho, zda řádně vykonávají svoji jádrovou činnost (rozhodování věcí), je prováděna na měsíční bázi sledováním stavu nedodělků u každého jednotlivého soudce a sledováním, zda věci vyřizuje zásadně podle pořadí. Pokud vzniknou objektivní průtahy (vyšší než objektivně rozumně zvládnutelný nápad a z toho plynoucí vyšší počet nedodělků), řeší se problém zastavením nápadu konkrétnímu soudci či využitím soudců dočasně přidělených. Subjektivní průtahy se prakticky nevyskytují.“

U některých soudů (Vrchní soud v Praze) je docházka soudců evidována, ovšem fakticky se tím rozumí „[...] zda čerpá dovolenou či home office, nikoliv čas příchodu a odchodu soudce na pracoviště.“

Ústavní soud ve sdělení ze dne 25. 7. 2017 uvedl, že „[...] funkce soudců Ústavního soudu není vykonávána v pracovním poměru. Analogicky se na ně uplatní závěry judikatury Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, která se týká poměrů soudců obecných soudů a podle níž je z pohledu výkonu soudnictví klíčové nikoli sledování pracovní doby, ale plynulosti rozhodovací činnosti; z tohoto hlediska je soudce soudcem 24 hodin denně (viz rozsudek NS ze dne 5. 6. 2007 sp. zn. 24 Cdo 612/2006). S ohledem na to judikatura obecných soudů ani nevyžaduje vedení evidence pracovní doby soudce (viz odst. 27 rozsudku NSS ze dne 10. 1. 2014 sp. zn. 16 KSS 10/2013). V souladu s touto judikaturou přistupuje k vedení evidence také Ústavní soud, tj. nevede evidenci pracovní doby soudců stejným způsobem a v rozsahu, jako u zaměstnanců vyžaduje § 96 zákoníku práce.“

Srovnáním uvedených pravidel platných na soudech různých stupňů soudní soustavy je zřejmé, že obecný náhled soudních funkcionářů na postavení a obsah funkce soudce je z uvedeného hlediska zcela odlišný. Zatímco soudci okresních soudů jsou veskrze vnímáni jako zaměstnanci v pracovním poměru, u soudů vyšších stupňů je zpravidla respektováno postavení soudců odpovídající jeho ústavnímu a zákonnému zakotvení.

2. Jaký je v předmětném smyslu zákonný obsah funkce soudce?

Soudce jmenuje do funkce prezident republiky bez časového omezení (čl. 93 odst. 1 věta první Ústavy, § 61 odst. 1 a § 63 zákona o soudech a soudcích). Obsahem funkce soudce je

výkon soudnictví u soudu, k němuž byl soudce přidělen nebo přeložen. Funkce soudce je veřejnou funkcí (§ 74 odst. 1 zákona o soudech a soudcích), není vykonávána v pracovním poměru. Pracovní vztah soudce se řídí především zákonem o soudech a soudcích a zvláštními právními předpisy, zejména zákonem č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci; nestanoví-li tyto zvláštní právní předpisy jinak, použijí se na pracovní vztah soudce přiměřeně ustanovení zákoníku práce a jiných pracovněprávních předpisů (§ 84 odst. 4 zákona o soudech a soudcích). I když se zákoník práce nevztahuje na vztahy vyplývající z výkonu funkce soudce, z uvedeného vyplývá, že na pracovní vztah soudce, nestanoví-li zákon o soudech a soudcích nebo zvláštní právní předpisy jinak, se použijí ustanovení zákoníku práce a jiných pracovněprávních předpisů „přiměřeně.“ Legislativní termín „přiměřeně“ je nutno chápat jako interpretační pravidlo, jehož obsahem je takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy.³

K projednání a rozhodnutí sporů a jiných věcí napadlých do příslušného soudního oddělení soudci využívají stanovenou pracovní dobu; vyžaduje-li to řádný výkon soudnictví (samozřejmě za předpokladu, že podle zákona musí být provedeny i v „mimopracovní době“), provádí – aniž by k tomu byl potřebný souhlas předsedy soudu – potřebné úkony a jinou činnost nad stanovenou pracovní dobu, a to i v noci nebo ve dny pracovního klidu, popřípadě v rámci nařízené pracovní pohotovosti.

Vyplývá z toho mimo jiné, že soudce musí být připraven provést při výkonu soudnictví určitou činnost kdykoliv (v kteroukoliv dobu, v níž musí být podle zákona provedena), soudce je soudcem 24 hodin denně 7 dní v týdnu a musí být připraven být kdykoliv povolán k výkonu své funkce. Příklady takových úkonů jsou například ohledání místa prováděné z povahy věci vždy mimo budovu soudu, výslech účastníků v místě jejich pobytu, zhlédnutí posuzovaných v řízeních o svéprávnost a opatrovnictví aj.

3. Meze možnosti evidence pracovní doby soudce

Z rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu⁴ a kárného senátu Nejvyššího správního soudu⁵ vyplývá, že evidence pracovní doby soudce je opatřením zákonným, směřuje-li k zajištění výkonu soudnictví, nikoli však opatřením nezbytným. Judikatura se jednoznačně vyjadřuje k významu a důsledkům evidence pracovní doby soudce, respektive přítomnosti soudce v budově soudu. Uvádí, že jediným smyslem rozvržení pracovní doby je zajištění řádného výkonu soudnictví. Práci a činnost soudce nelze zaměňovat se směnným provozem, u něhož je z pochopitelných důvodů nezbytné zajistit neustálý provoz výroby a kde pracovní doba zaměstnance končí uplynutím pevně stanovených a odpracovaných osmi hodin. Soudce svoji funkci vykonává nikoliv 8, nýbrž v řadě případů i 24 hodin denně. Funkce a práce soudce totiž v sobě obnáší nezbytnost sebevzdělávání, získávání informací odborného rázu i informací společensky významných (politické zpravodajství, poznatky z jiných vědních disciplín), diskuse s kolegy i osobami z jiných profesí, soudce je ze zákona oprávněn vykonávat pedagogickou a vědeckou činnost a požadavek na jeho přítomnost přesně 40 hodin týdně v budově soudu se proto zcela míjí s jeho profesí i posláním.

³ Blíže viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006.

⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2868/2012.

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jako kárného soudu ze dne 10. 1. 2014, č. j. 16 Kss 10/2013-84.

Ve věci projednávané pod sp. zn. 16 Kss 10/2013 Nejvyšší správní soud konstatoval, že snížení platu soudce na základě pouhé „evidenční absence“ soudce v budově soudu bylo protiprávní nejen ve smyslu porušení zákona (tzn. absence jakékoliv zákonné opory pro takový postup), nýbrž také v nepochopení a popření podstaty a smyslu funkce soudce, jeho práce a poslání ve společnosti.

4. Důsledky nerovného zacházení se soudci různých soudů

Jak je výše shrnuto, soudci různých soudů, ať již u týchž stupňů či napříč soudní soustavou, mají různé podmínky z hlediska nezbytné přítomnosti v budově soudu, možnosti práce z domova či předpokladů poskytování zaměstnaneckých benefitů. V důsledku je tedy postavení soudců v uvedeném smyslu závislé na rozhodnutí předsedy konkrétního soudu. Domnívám se, že takový důsledek neobstojí z hlediska předpokladu rovného zacházení se soudci, jejichž pozice je primárně určena zákonem, respektive právními předpisy, nikoli ponechána na vůli soudních funkcionářů.

V soukromoprávních vztazích platí, že vystupuje-li stát jako účastník právních vztahů, je právnickou osobou. Jestliže je účastníkem pracovněprávních vztahů Česká republika (stát), je právnickou osobou a je zaměstnavatelem; za stát, jako příslušná v pracovněprávních vztazích, jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vykonává organizační složka státu, která za stát v pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává (§ 9 zák. práce). Jak vyplývá z rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu,⁶ vzhledem k tomu, že organizační složka státu není právnickou osobou (právnickou osobou je stát) a pouze za právnickou osobu (tj. za stát) jedná, není oprávněna jednat svým vlastním jménem, ale jménem státu, práva a povinnosti z jednání organizační složky tak nabývá stát jako právnická osoba. Účastníkem pracovněprávních vztahů je jako „nedělitelný subjekt“ stát. Z toho vyplývá, že zákaz diskriminace a nerovného zacházení v pracovněprávních vztazích je třeba v případech, kdy je zaměstnavatelem stát, posuzovat nejen v rámci příslušné organizační složky, nýbrž i ve vztahu ke všem zaměstnancům státu v totožné pozici. Platí, že zaměstnanci dotčení nerovným zacházením se mohou dovolávat zákazu jednání, které je v jejich neprospěch.

Z uvedeného hlediska není žádný zákonný důvod rozlišovat mezi soudci různých soudů, pokud jde o podmínky nezbytné přítomnosti času v budově soudu, možnosti práce z domova či předpoklady poskytování zaměstnaneckých benefitů. Tento závěr vyvozený z obecného zákazu nerovného zacházení vyplývá ve vztahu k soudcům ze zákonného vymezení obsahu funkce soudce, vztahu soudce k představitelům moci výkonné (funkcionářům soudu) a projevuje se konkrétně ve výše zmíněné judikatuře kárného senátu Nejvyššího správního soudu.

Závěr

Popisované téma se netýká podstaty výkonu funkce soudce, totiž rozhodovací činnosti. Netýká se přímo ani způsobů zajištění podmínek nezávislého rozhodování. Úvaha nena značuje, že by snad různé rozvržení pracovní doby, odlišné vymezení podmínek práce

⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. 31 Cdo 2764/2016.

z domova či předpokladů poskytování zaměstnaneckých benefitů ohrožovalo přímo nezávislost soudce v jeho jádrové činnosti, tedy v projednávání a rozhodování sporů a jiných právních věcí. Přesto žalobci v souvislosti s dílčí otázkou týkající se sporu s předsedou soudu v podstatě náhodou narazili na otázku, která se týká podstatně širšího okruhu adresátů. Zjistili, že v rámci soudní soustavy je z hlediska pracovních podmínek odlišným způsobem zacházeno se soudci různých soudů a obecně se soudci v rámci různých stupňů soudní soustavy. Ukazuje se, že studiem právních norem o sobě nelze dospět ke skutečné znalosti obsahu funkce, jež by měla být vymezena právě a jen zákonem, respektive právními předpisy. Vyšlo najevo, že „zvykové právo“ projevující se ve vůli každého jednotlivého předsedy soudu mnohde fakticky podstatně modifikuje postavení konkrétního soudce často způsobem, který nemá zákonnou oporu. To vše v situaci, kdy nezákonnost takového uspořádání poměrů ve vztahu k soudcům byla jasně, srozumitelně a opakovaně vyjasněna judikaturou Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu. Je paradoxem, že Ústavní soud, respektive vrcholné soudy soudní soustavy upravují pracovní podmínky svých soudců s odkazem na judikaturu, která byla přijata ve vztahu k soudcům okresních soudů, přesto právě prostředím na okresních soudech bývá svazujícím byrokratickým náhledem na soudce typické. Popisované téma ukazuje, že normativní vymezení funkce soudce odpovídající kritériím demokratického právního státu samo o sobě nezaručuje faktické respektování zásad a principů v těchto ustanoveních obsažených a odkrývá na dílčím specifickém problému základní slabiny hierarchického byrokratického systému státní správy soudů. Zatímco zákonné vymezení obsahu funkce soudce je ve vztahu ke každému soudci stejné, fakticita poměrů na některých soudech nedoznala změn od pojetí blízkého uvažování doby minulé. Zřetelně vychází najevo, že vztah funkcionářů soudů a soudců nemůže být slepě odevzdán vůli funkcionářů soudů, nýbrž musí být vymezován vzájemnou interakcí mezi funkcionáři a soudci znalými mantinelů vázících se k obsahu jejich funkce schopnými zasadit se také o jejich reálné naplnění.

Je jen málo povolání závislých tolik na samostatném úsudku, jako je profese soudce. Z povahy soudcovského rozhodování vyplývá nezbytnost sebevědomí, samostatnosti a schopnosti oprostít se od přesvědčení stran ve prospěch vlastního názoru. Kdo jiný nežli soudce by měl být schopen vlastního uvážení i ohledně podmínek, za kterých bude schopen řádně vykonávat svoji funkci. Možnost předsedy soudu individuálně upravovat pracovní podmínky jednotlivým soudcům, fakticky vykonávaná v rámci soudní soustavy, představuje významný nástroj posilující vrchnostenský a byrokratický model státní správy, tradiční na našem území. Základním předpokladem jeho naplnění je však ochota smířit se s daným pojetím, pramenící ať už z neznalosti zákona a relevantní judikatury, anebo (hůře) z obecně rozšířené nechoty vyvolat střet s autoritou disponující kárnou pravomocí, respektive pravomocí ovlivňovat konkrétní pracovní podmínky.

Obecně platí, že autoritativní vrchnostenské pojetí vztahu omezuje svobodu rozhodování, schopnost vlastního úsudku, „dospělost“ postojů a vytváří vztah závislosti ovládaného vůči ovládajícímu. Budu-li se k druhým chovat jako k dětem, nemohu očekávat jejich vyzrálou reakci. Účelem podaného shrnutí je poukázat na neudržitelnost některých pravidel vymezujících pracovní podmínky soudců, popsat, jaké nastavení pravidel odpovídá aktuální zákonné úpravě a judikatorním závěrům, a dát soudcům možnost nahlédnout, v jaké kategorii se nacházejí a vyvodit z toho důsledky. Nezbyvá než vyjádřit naději, že uvedeným shrnutím lze alespoň částečně přispět k možnému posílení těch prvků postavení soudců, které je v této rovině třeba považovat za rozhodující.

The Relationship between the President of the Court and the Judge in Terms of recording working Hours, monitoring Attendance and providing Work Benefits to Judges and the factual Differences in the Position of Judges within the Judicial System

Štěpán Klapka

Abstract: The topic of the post is related to the case being heard at the District Court in Louny, in which the judges of the District Court in Děčín are suing for additional payment of the meal allowance benefit. As part of the proceedings, following the procedure in accordance with the Act on Free Access to Information addressed to all courts in the Czech Republic, facts testifying to the different factual position of individual judges were discovered. The subject of the article is the question of working time distribution, recording of judge's working time and the conditions for providing work benefits. A partial and narrow question concerns the nature of the relationship between a judge and a court official, or questions about how far the president of the court can go when it comes to defining the working conditions of a judge. At first glance, the topic, very narrowly focused, generated some media interest, but it primarily sparked a discussion within the judiciary. From a narrow point of view, the above procedure deals with the question of the assumption of the right to a "food stamp". From a general point of view, it is about answering the question to what extent the position of a judge is close to that of an employee in an employment relationship. Based on the conducted investigation, it appears that the factual differences between the courts are significant, primarily the positions of district court judges and judges of higher levels differ. The purpose of the article is primarily to inform about the differences, to point out the unsustainability of the hegemonic concept of the relationship between court officials and judges, as well as to give judges the opportunity to see their own situation and to provide them with argumentative support to improve working conditions. The general goal is to strengthen the elements of justice emphasizing the independence, maturity and self-confidence of its actors.

Keywords: judiciary, status of judges, independence of the judiciary, relationship between judges and court officials, working time distribution, recording of judge's working time, conditions for providing work benefits